

ADAT BARTSAY ÁBRAHÁM HALÁLÁRÓL.

Az «elegáns poéta» haláláról a gyászjelentésen kívül egy halotti búcsúztató is maradt ránk. Trintsényi Sala Mihály dévai ref. pap írta, akinek Bartsay «jó mézténása» volt, s akit gyakran «oktatott beszéddel és könyvvel»: «sokszor adott olvasásra könyvet» neki. Bartsayék többnyire a hunyadmegyei, Dévától egy órajárásnyira levő Marossolymoson laktak, «csak Levegő változtatni, 's magokat mulattatni mentenek vala Tsora nevű Jóságokba, mely Alsó Fejér Vármegyében vagon, Dévához mintegy négy mérföld»: Sala mindkét helyt megfordult náluk. Rigmusos búcsúztatójának címe: *Nagy Bartsai Méltóságos. Bartsai Ábrahám Ur ő Nagyságának a Tsászári Királyi Felség egyik nagyérdemű Obersterének véletlen halálán esett szomorú siralma az ő Nagysága egyik alázatos tisztelőjének és szolgájának. Nyomtatott Bétsben, 1806.* A füzetnek persze költői értéke nincs, de jegyzeteiben néhány ismeretlen adatot őrzött meg költőnkől. Egy helyt «tzelózás van Katonaságabeli egy terhes forró nyavalyájára, melyből mindenek reménysége kívül, igen hamar kigyógyult, 's szolgálattját folytatta». Báróti följegyzéseiből lett ismeretes (IK. 1937. 88. l.), hogy a testőrket futárszolgálatra is használták; most megtudjuk, hogy Bartsay «mint Ts. Kir. Kurír járt Hámburgba, Hollandiába, Olasz országba, Helvétziába leg nevezetesebben». Haláláról is beszámol — részletesebben annál a hírnél, amelyet Kazinczy kapott (*Lev. IV. 99. l.*):

Fejedelmi Érből hogy folya ki a' Vér?
Hallására szívem dobog bennem, és vér.

«Nagy Méltóságú, néhai Bartsai Ákos Erdélyi volt Fejedelemnek maradéka a' Nagy Meghólt... A' maradék és az Atyafiúság Vérnek mondatik... De itt a' Vér ki folyása nevezettel arra van tzelózás, a' mi történt a' Nagy Megholtan: t. i. folyó 1806-dik Eszt. Mártzius hónap 2-dik napján estve a' Nagy Megholt, vatsorálván Tsorán, két Katona Tiszt Urakkal; az után le fekütt, 's el is alutt: ezen aluvása közben meg is holt; de hány óraker, nem tudatik. Másnap Reggel a' Katona Tiszt Urak csak várták fel kelését; de nem költ fel: a' leg belsőbb Tselédjének mondták: hogy mennyen bé a' Nagy Megholthoz, és jelentse meg, hogy siető uttyok lévén nékiek, el akarnak butszuzni: amaz nem bátorzkodott egy elsőbben, gondolván hogy aluszik; azért hát nem háborította fel: hanem látván, hogy szokása ellen, Déli 10 óra felé is, tsak nem kél fel, sem nem híva bé senkit: bé ment a' Háló Házba: láttya hogy a' Nagy Megholtak jobb keze ki van egy kevéssé nyujtva a' Paplan alól: szeme bé húnnya: szája bé fogva: azt gondolván, hogy aluszik, feháat taszíttya a' Nagy Urat; ki nem mozdulván semmit: ekkor veszi észre, hogy már meg hülve és halva vagon: ki takarják 's láttyák, hogy a' háló Fejér Lajbliján, néhány tsepp Vér vagon, mely az Orrából folyt ki: jobb fele egészen el szederjesedett és feketült is, a' gutta ütés miatt. — A' Grófnéja Tsoráról le jött volt Maros Solymosi Jóságokba: és halála meg tudása napján már vissza is indult volt, 's uttyába találta a' szomorú Hírmondó.»

Közli: GÁLOS REZSŐ.